

Křesťanství a islám v USA a analýza metod k odhadu jejich zastoupení v populaci*

Petr Mocek

Hlavní motivace k tomuto článku pramení především ze současného nedostatku literatury, která by se zabírala metodami odhadování velikosti náboženských komunit a tím i náboženského složení v populaci USA. Tuto situaci lze přičítat nedostupnosti přesných dat o věřících v USA v rámci státních databází, která je dána vládní interpretací 1. *dodatku Listiny práv americké ústavy*. Ten zaručuje náboženskou svobodu všech obyvatel USA, ale zároveň je hlavním důvodem pro absenci vládních dat o náboženství v populaci při dekadických sčítáních obyvatel.

Přestože jsou sociodemografická data o náboženském složení obyvatelstva jedním z velmi podstatných ukazatelů ovlivňující jak právní systém, tak oblast obchodu, služeb a mezináboženských vztahů, tak v řadě zemí je přístup k těmto datům značně omezen v důsledku stále rostoucích snah chránit osobní údaje obyvatel a také kvůli samotným zákonům, jako tomu je i v případě USA.

Samotná data o náboženském složení populace vypovídají nejen o pluralitě náboženských tradic v dané zemi, ale mohou nás také informovat o současném stavu mezináboženských vztahů a tím o potenciálních přístupech k dialogu, kdy značná náboženská diverzita může v některých případech tyto snahy znesnadňovat.

Cílem tohoto článku je poskytnutí stručného popisu a zhodnocení tří základních metod, které lze využít k odhadu velikosti náboženských komunit v USA, a to na příkladu dvou největších náboženství světa. Jimi jsou křesťanství a islám a v tomto srovnání budou ilustrovat opačné konce zastoupení v americké populaci, kdy křesťanství je majoritní vírou s více než dvě stě miliony věřících v zemi, zatímco islám je náboženstvím, které je společně s buddhismem a hinduismem zastoupen v americké populaci dosud spíše okrajově.¹ Toto zastoupení má velký

* Tento článek vychází v rámci projektu „Setkávat se, komunikovat a jednat“ – IGA_CMTF_2023_009, realizovaného na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

¹ PEW RESEARCH CENTER, „Religious Landscape Study,“ <https://www.pewresearch.org/religion/religious-landscape-study/> [cit. 3. 7. 2023]. PRRI STAFF, „The 2020 Census of

vliv i na výsledná data, která jsou nám dostupná a považuji za vhodné tento rozdíl ilustrovat právě na vybraných náboženstvích a metodách.

Jako zdroje dat zde poslouží informace od nejznámějších organizací, které se na populační výzkumy obyvatelstva v USA zaměřují jako Pew Reserach Center, či US Religion Census. Spojené státy americké jsou navíc zemí, kde je jedna z největších etnických, kulturních a náboženských diverzit světa,² ale zároveň se jedná o místo, kde údaje spojené s náboženskou vírou je nemožné získat ze státních populačních studií a statistických šetření jako dekadická sčítání obyvatel. Jsem si vědom, že metod zaměřených na tuto problematiku je mnoho, nicméně věřím, že stručné zhodnocení těch nejdostupnějších může být užitečné, a to zejména pro osoby, které se touto oblastí teprve plánují zabývat a obří objem dat, jež se na toto téma objevuje může na první pohled působit nepřehledně.

1. NÁBOŽENSTVÍ V USA

Spojené státy americké lze považovat za jeden z hlavních pilířů západní demokratické společnosti. Populace této země zároveň disponuje jednou z největších světových náboženských, etnických a kulturních diverzit, která má své kořeny v historii, kdy lidé ze všech koutů světa přicházeli do této země v návaznosti na příznivý státní systém a vidinu nových možností, které se v rámci tohoto „nového světa“ nabízely.³ Tento mohutný přísun obyvatel vedl k velké kulturní rozmanitosti, která nebyla státem nijak výrazně regulována, a to dalo vzniknout americké společnosti, jak ji známe dnes.

Současný právní systém Spojených států amerických do velké míry vychází z americké ústavy a jejích dodatků uvedených v *Listině práv*.

American Religion," <https://www.prii.org/research/2020-census-of-american-religion/> [zveřejněno 8. 7. 2021, cit. 3. 7. 2023].

² Jack D. ELLER, „Thinking about Diversity“ in *Culture and Diversity in the United States*, New York: Routledge, 2015, s. 1–16. William H. FREY, „A Pivotal Period for Race in America,“ in *Diversity Explosion: How New Racial Demographics are Remaking America*, Washington D.C.: Brookings Institution Press, 2015, s. 1–20.

³ ELLER, *Culture and Diversity in the United States*, s. 1–16. Charles H. LIPPY – Peter W. WILLIAMS (ed.), *Encyclopedia of Religion in America, 4 Volume Set*, Washington, D.C.: CQ Press, 2010, s. 1084.

Prvních deset dodatků bylo schváleno již v 18. století⁴ a souhrnně bývají označovány jako *Listina svobod*. V prvním z těchto dodatků se objevuje právo na náboženskou svobodu, jež zaručuje svobodné vyznávání jakékoli víry s účelem předejít diskriminaci na základě náboženského vyznání a vymezuje se proti ustavení jakéhokoli náboženství jako státního. I přes přítomnost zmiňovaného dodatku je ale zřejmé, že mnoho zdejších tradic a morálních hodnot vychází z principů křesťanských, jež v nově vznikající americké společnosti byly prosazovány od prvních evropských kolonizátorů.⁵

Pro současné studie zabývající se výzkumem náboženského prostředí Spojených států amerických není v tuto chvíli známá žádná metoda, která by byla schopna odhalit přesné počty věřících v zemi. Význam těchto dat můžeme najít nejen v jejich uplatnění při průzkumech a analýzách plurality náboženských tradic a náboženského složení společnosti, ale také v oblasti státní administrativy, obchodního marketingu, politických programů a kampaní, a v neposlední řadě v oblasti sociální práce, kdy náboženské komunity se nejrůzněji jeví jako ty nejvíce aktivní.⁶

Přestože není cílem tohoto článku popsat historický vývoj, společenský vliv a působení těchto náboženství v USA, tak považuji za vhodné uvést aspoň jejich stručnou charakteristiku vzhledem k vlivu těchto informací na samotné odhady počtu věřících v místní populaci.

1.1 Křesťanství v USA

Křesťanství má v americkém prostředí dlouhou tradici. Podle historických pramenů bylo dovezeno prvními objeviteli a později kolonizátory.⁷ Za zmínku zde pravděpodobně stojí, že Španělé začali s misijní činností na Floridě před skoro pěti stoletími, tedy již v 16. století.⁸ Další šíření křesťanské víry bylo silně ovlivněno mocenským soupeřením hlavních

⁴ George B. TINDALL – David E. SHI, *America: A Narrative History*, New York: W.W. Norton, 2016, s. 272.

⁵ Nancy KOESTER, *Introduction to the History of Christianity in the United States*, Minneapolis: Fortress Press, 2015, s. 1–13. TINDALL – SHI, *America A Narrative History*, s. 29–36.

⁶ Olga STAVROVA – Pascal SIEGERS, „Religious Prosociality and Morality Across Cultures,” *Personality and Social Psychology Bulletin* 40, č. 3 (2014): 315–333.

⁷ KOESTER, *Introduction to the History of Christianity in the United States*, s. 1–2.

⁸ Woodbury LOWERY, *The Spanish Settlements Within The Present Limits Of The United States: Florida 1562–1574*, Charleston: Nabu Press, 2011, s. 3–27.

kolonizátorů, v jehož průběhu došlo k výraznému rozvoji a rozšíření osídlení tohoto „nového světa“, kdy se z malých osad postupně stávaly fungující státy a po celou dobu tohoto vývoje bylo křesťanství jedním z formujících faktorů těchto změn.⁹

V současnosti se můžeme setkat s členěním křesťanské společnosti v USA na protestanty, kteří tvoří přibližně 47 % a katolíky, kteří tvoří v populaci USA 21 %.¹⁰ V americké protestantské denominaci se v sociodemografických výzkumech dále vymezuje protestantismus evangelický (cca 25 % populace USA), původní („Mainline protestantism“ – cca 15 % populace USA) a historicky černí protestanti (cca 7 % populace USA). V menším zastoupení se v populaci dále vyskytují křesťanské náboženské společnosti jako Mormoni, Svědci Jehovovi a „ostatní křesťani“. V souvislosti s těmito odhady považují za vhodné uvést i to, že se v USA vyskytuje největší křesťanská komunita světa, kdy se přibližně dvě třetiny obyvatel USA hlásí ke křesťanské víře.¹¹ Vzhledem k datům z posledního sčítání lidu toto číslo činí přibližně 235 milionů křesťanů.¹²

Co lze s jistotou říci o křesťanství v USA je to, že se jedná o podstatnou součást americké kultury, která nejen ovlivňuje každodenní životy lidí, ale je i nepostradatelnou součástí oblasti sociální práce a charity.¹³ Tato skutečnost vychází nejen ze sociální angažovanosti podstatné části obyvatel USA, ale i ze samotného učení mnoha náboženství, kde pomoc druhým je považována za jednu z nejcennějších kvalit člověka.¹⁴

⁹ Jon BUTLER – Grant WACKER – Randall BALMER, „Religion and the American Revolution,” in *Religion in American Life: A Short History*, New York: Oxford University Press, 2011, s. 133–154. TINDALL – SHI, *America A Narrative History*, s. 135. Thomas S. KIDD, „A Maturing Colonial Society,” in *American History, Combined Edition: 1492 – Present*, Brentwood: B&H Publishing Group, 2019, s. 47–68.

¹⁰ PRRI STAFF, „The 2020 Census of American Religion,” <https://www.prri.org/research/2020-census-of-american-religion/> [zveřejněno 8. 7. 2021, cit. 3. 7. 2023].

¹¹ Tamtéž. PEW RESEARCH CENTER, „Religious Landscape Study,” <https://www.pewresearch.org/religion/religious-landscape-study/> [cit. 3. 7. 2023].

¹² UNITED STATES CENSUS BUREAU, „U.S. and World Population Clock,” <https://www.census.gov/popclock/> [zveřejněno 1. 5. 2020, cit. 3. 6. 2023].

¹³ Thad AUSTIN – LAKE INSTITUTE ON FAITH & GIVING A INDIANA UNIVERSITY LILLY FAMILY SCHOOL OF PHILANTHROPY, *Giving USA Special Report: Giving to Religion*, Chicago, 2017, s. 5–12.

¹⁴ James ANDREONI – et al., „Diversity and donations: The effect of religious and ethnic diversity on charitable giving,” *Journal of Economic Behavior & Organization* 128 (2016): 47–58. Jakub DOLEŽEL – et al. (ed.), *Praktická teologie pro sociální pracovníky*, Praha: Jabok, 2010, s. 26–38.

1.2 Islám v USA

Mnoho lidí může nabýt dojmu, že se islám dostal do Severní Ameriky až ve 20. století. To je pravděpodobně dáno historicky silným důrazem na objevitele Ameriky, kteří jsou mnohdy popisováni jako průkopníci a misionáři křesťanské víry v neznámých krajích, kdy se do pozadí dostávají informace o dalších objevitelích, kteří neměli tak silný vliv na pozdější vývoj osad, států a posléze samotného USA.

Analýzy historických záznamů o osídlování Ameriky poukazují na fakt, že se islám dostal do Ameriky souběžně s křesťanstvím, kdy tak pravděpodobně došlo s prvními objeviteli a dovozem otroků z Afriky.¹⁵ Vliv islámu se v té době nešířil zejména vlivem převažující křesťanské společnosti a také v důsledku násilné konverze dovezených otroků na křesťanství,¹⁶ či často neskrývané diskriminaci populace černé pleti, ve které se vyskytovalo i mnoho muslimů, která v této otevřené formě přetrvávala až do 2. poloviny 20. století.¹⁷

Je zjevné, že islám po dobu vývoje USA stál s ostatními minoritně zastoupenými vírami jako buddhismus a hinduismus na pomyslném okraji americké společnosti, nicméně stejně jako ostatní komunity přispíval ke stále pestřejšímu složení populace USA. Toto pomyslné přijetí islámu jako jedné víry z mnoha se v Americe měnilo až v důsledku zapojení USA do konfliktů na blízkém východě, počínající nepřímým zapojením do Suezské krize až po aktivní zapojení do války v Perském zálivu, s následným silným zhoršením situace začátkem 21. století v důsledku známé „Války proti teroru“, která započala po sérii teroristických útoků 11. září v roce 2001.¹⁸

¹⁵ Sylviane A. DIOUF, „African Muslims, Christian Europeans, and the Transatlantic Slave Trade,“ in *Servants of Allah: African Muslims Enslaved in the Americas*, New York: New York University Press, 2013, s. 20–70. LIPPY – WILLIAMS (ed.), *Encyclopedia of Religion in America*, 4 Volume Set, s. 1083.

¹⁶ Edward E. CURTIS IV, „The Study of American Muslims: A History,“ in *The Cambridge Companion to American Islam*, ed. Juliane Hammer – Omid Safi, Cambridge: Cambridge University Press, 2013, s. 15–27.

¹⁷ Robert DANNIN – Jolie STAHL, *Black Pilgrimage to Islam*, New York: Oxford University Press, 2005, s. 3–12. Susan VAN BAALEN, *From „Black Muslim“ to global Islam: A study of the evolution of the practice of Islam by incarcerated Black Americans, 1957–2007*, Washington D.C.: Georgetown University, 2012, s. 63–95.

¹⁸ Edward E. CURTIS IV, „Muslim Americans After 9/11,“ in *Muslims in America: A Short History*, New York: Oxford University Press, 2009, s. 97–118.

I přes diskutabilní pozici islámu v americké společnosti se lze dočíst, že islámské komunity jsou jedny z nejaktivnějších v oblasti sociální práce, kdy angažovanost muslimů vzhledem k velikosti této komunity v populaci je značná.¹⁹ Další zajímavý pohled na islám v USA nabízejí prognózy, které popisují islám jako nejrychleji rostoucí náboženství v USA, kdy již v roce 2040 má při stejném vývoji vystřídat židovství na pozici 2. největšího náboženství v zemi.²⁰

O budoucnosti islámu v USA lze činit jen velmi abstraktní prognózy, nicméně je jasné, že v tak rozmanité společnosti jako mají Spojené státy americké má islám své právoplatné místo po boku mnoha dalších náboženství, které činí společnost této země tak pestrou.

2. VYUŽITÍ SOCIODEMOGRAFICKÝCH ÚDAJŮ O OBYVATELSTVU

Celistvý pohled na složení a strukturu obyvatelstva žijící na určitém území nám nabízejí populační výzkumy a statistická šetření jako celostátní sčítání obyvatelstva. Specifický význam těchto výzkumů tkví především v jejich vypovídající hodnotě, nabízející nám sociodemografické údaje o věku, pohlaví, vzdělání, zaměstnanosti, rodinném stavu, migraci, příjmech, rase, etniku a samozřejmě náboženství obyvatel, což jsou údaje, které nám mohou pomoci pochopit kulturní, ekonomická a společenská specifika místní populace.²¹ Získání některých údajů může být poněkud komplikované, neboť ne vždy je ve státních statistických šetřeních možné se dotazovat na všechny oblasti života obyvatel. Jako příklad lze uvést USA, kde zákony garantovaná náboženská svoboda je interpretována způsobem, jež vedl k nezahrnutí otázek na náboženskou víru obyvatel do státních statistických šetření, a to i přes to, že v žádném z legislativních dokumentů není toto výslovně zakázáno. To lze přičítat obavám, aby vládou sbírané informace nebyly zneužity za účelem diskriminace, nicméně omezení se vztahují pouze na vládní strukturu, a informace

¹⁹ MUSLIM PHILANTROPY INITIATIVE, „Muslim American Giving 2021,“ <https://scholarworks.iupui.edu/server/api/core/bitstreams/32235367-58a0-4155-b2bc-b1718dddf4216/content> [zveřejněno 19. 10. 2021, cit. 1. 12. 2023].

²⁰ Mohamed BESHEER, „New estimates show U.S. Muslim population continues to grow,“ <https://www.pewresearch.org/short-reads/2018/01/03/new-estimates-show-u-s-muslim-population-continues-to-grow/> [zveřejněno 2018, cit. 3. 7. 2023].

²¹ David De VAUS, *Surveys in social research*, New York: Routledge, 2013, s. 3–20.

o náboženském složení společnosti USA lze nalézt ve výzkumech organizací civilních, které se snaží tuto pomyslnou mezeru v sociodemografických informacích o obyvatelstvu USA zaplnit. Ty mají na druhou stranu málokdy takové finanční zdroje a pravomoci, aby se do celostátních šetření mohly pouštět. Dalším problémem může být i psychologický aspekt těchto studií, kdy v určitých situacích mohou vyvolávat strach u respondentů pravdivě odpovědět na některé typy dotazů s obavou o to, že stejně jako ve vládních výzkumech data budou, či mohou být zneužita.²²

Samotné využití sociodemografických dat je velmi široké. Mezi významnými uživateli jsou vlády, obchodní společnosti, neziskové organizace, výzkumníci, statistici a mnoho dalších. Způsoby využití dat o populaci se většinou odvíjí od uživatele a charakteru jejich záměru.²³

V mnoha zemích je pravidelně prováděno sčítání obyvatel (census). Toto statistické šetření nám nabízí unikátní pohled na strukturu obyvatelstva, protože většinou žádná jiná šetření nedosahují takového rozsahu. Původní účel těchto censů byl převážně ekonomického charakteru, kdy vlády zjišťovaly počet obyvatel, velikost jejich majetku a příjmu za účelem zefektivnění daňového systému.²⁴ Nicméně vzhledem k vývoji struktury řízení států a masivnímu rozvoji hospodářského sektoru služeb se využití informací získávaných z těchto statistických šetření rozšířilo i na bezpočet dalších oblastí společnosti.

Rozvoj sociálních věd v průběhu lidského vývoje vedl i k potřebě neustále vylepšovat metodiku sociálních výzkumů, kdy moderní metody, které vznikly převážně v důsledku vývoje nových technologií jako telefon, či internet. Ty ve velké míře usnadnily tento proces, neboť dnes můžeme provádět výzkum i na druhém konci světa, pokud jsme schop-

²² Tim MAY – Beth PERRY, *Social research: Issues, methods and process*, Londýn: Open University Press, 2022, s. 46–69.

²³ William LAZER, „Demographic Marketing,“ in *Handbook of Demographics for Marketing & Advertising: New Trends in American Marketplace*, New York: Lexington Books, 1994, s. 3–13. Jay WEINSTEIN – Vijayan K. PILLAI, „Acesing and Using Information About Population Science,“ in *Demography: The Science of Population*, Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2015, s. 335–352.

²⁴ Margo J. ANDERSON, *The American Census: A Social History*, Univerzita Yale: Yale University Press, 2015, s. 185–223. Jay WEINSTEIN – Vijayan K. PILLAI, „Population Policy: Controlling Demographic processes,“ in *Demography: The Science of Population*, Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2015, s. 275–304.

ni zajistit správnou metodiku a etickou stránku takového výzkumu.²⁵ Přes otevřený přístup k masivnímu objemu dat o populaci světa se může nabízet otázka, k čemu vlastně taková data slouží? Proto bych zde rád uvedl několik příkladů, které ilustrují klíčovou roli těchto dat a hodnotu v jejich získávání.

2.1 Využití dat o populaci

Za největšího producenta a zároveň uživatele dat o obyvatelstvu lze označit vládu každého státu. Ta pomocí získaných dat může vytvářet strategie rozvoje v závislosti na demografických informacích jako poměry natality a mortality, či sociodemografických údajích o věkové struktuře, vzdělanosti, náboženské příslušnosti a ekonomických aspektech obyvatel. Každý uvedený údaj může být podnětem k různým vládním krokům.²⁶ Příkladem takové vládní reakce jsou i dlouhodobé snahy japonské vlády předejít masivnímu úbytku zdejšího obyvatelstva.²⁷ V jiných případech může vláda reagovat na určité sledované populační trendy. V návaznosti na ně lze implementovat specializované průzkumy zaměřené na zdravotní stránky obyvatel, preferované hodnoty a názory, či volební preference před vládními volbami, které mohou pomoci vyhodnotit zkoumanou situaci do větších podrobností a tím mohou nabízet dostatek informací pro následné kroky.

Za druhé největší uživatele dat o obyvatelstvu lze považovat obchodní společnosti. Ty užívají získaná data především k tvorbě obchodních a marketingových strategií, kdy národní, kulturní, etnická a věková specifika jsou klíčovými faktory, kterým musí reklama odpovídat, aby byla v dané oblasti úspěšná,²⁸ neboť nelze předpokládat, že stejná propagace určitého výrobku by fungovala ve třech kulturně zcela odlišných prostředích.

²⁵ Leonard CARGAN, *Doing social research*, Plymouth: Rowman & Littlefield Publishers, 2007, s. 3–5.

²⁶ WEINSTEIN – PILLAI, *Demography: The Science of Population*, s. 275–304.

²⁷ Florian COULMAS, *Population Decline and Ageing in Japan – The Social Consequences*, New York: Routledge, 2007, s. 94–104.

²⁸ John U. FARLEY – Harold J. LEAVITT, „Marketing and Population Problems,“ *Journal of Marketing* 35, č. 3 (1971): 28–33. LAZER, *Handbook of Demographics for Marketing & Advertising: New Trends in American Marketplace*, s. 13.

Posledním zde zmíněným uživatelem je vědecký svět. Ať se jedná o statistická šetření, či sociologické výzkumy, tak přístup k co největšímu množství spolehlivých dat o obyvatelích daného území je klíčový.²⁹ V tomto smyslu je klíčová především spolehlivost dat, jejich kvantita, typy zdrojů a způsob získávání dat. Problém nastává, kdy tyto vlastnosti dat nelze zcela zajistit, jako v případě náboženství v USA. Zde musíme mít také na paměti, že data o populaci jsou informace s poměrně dynamickým charakterem a mohou se v čase měnit.³⁰ Proto je vhodné při vědeckých interpretacích užitých dat o populaci volit mírnější průměry a nikdy nemluvit v absolutnu o velkém souboru, jako je celá populace země. To se samozřejmě netýká případů, kdy prezentujeme naprosto ověřené a přesné informace.

2.2 Význam údajů o náboženské příslušnosti obyvatel

Náboženská víra je jedním z několika sociálních fenoménů, který má potenciál ovlivňovat velké masy lidí po celém světě.³¹ V populaci se údaje o náboženské příslušnosti považují za jeden ze základních sociodemografických údajů, který je ne vždy snadno dostupný při populačních výzkumech vzhledem k právním opatřením, či společenskému tlaku. Tato situace se může značně lišit v různých státech světa.

Ve mnoha zemích převládá primárně jedna (majoritní) náboženská víra,³² kdy hodnoty, postoje, potřeby a tradice místního obyvatelstva se do jisté míry odvíjí právě od této víry.³³ S ohledem na to, jak je majoritní náboženská komunita zastoupena v rámci místní populace, tak lze odhadnout, do jaké míry tato náboženská struktura doktrín a tradic bude „prosakovat“ a ovlivňovat fungování společenského života a politické-

²⁹ Sotirios SARANTAKOS, *Social research*, New York: Bloomsbury Publishing, 2017, s. 88–114.

³⁰ WEINSTEIN – PILLAI, *Demography: The Science of Population*, s. 183–212.

³¹ Robert A. EMMONS – Raymond F. PALOUTZIAN, „The psychology of religion,“ *Annual review of psychology* 54 (2003): 377–402.

³² Hans JOAS, „Society, State and Religion: Their Relationship from the Perspective of the World Religions: An Introduction,“ in *Secularization and the World Religions*, ed. Hans Joas – Klaus Wiegandt, Liverpool: Liverpool University Press, 2009, s. 1–22.

³³ Franz HÖLLINGER – Lorenz MAKULA, „Religiosity in the major religious cultures of the world,“ *International Journal of Sociology* 51, č. 5 (2021): 345–359.

ho systému daného státu.³⁴ V souvislosti s tímto kulturním vlivem víry se zde nabízí i myšlenky autora Samuela P. Huntingtona, který se ve svém slavném díle „Střet civilizací“ zamýšlí nad budoucností civilizačních konfliktů. Jakkoli je jeho pojetí „kulturních okruhů“ často kritizováno jako povrchní, Huntington předpokládá, že budou vycházet právě z těchto rozdílů kultur. Ty mnohdy vychází z odlišností v náboženském systému dané země.³⁵ Ke konfliktům založeným na odlišných náboženských vírách v historii lidské společnosti už mnohokrát došlo, takže lze předpokládat, že toto riziko hrozí i dnes.

Uvedené informace nám ilustrují, jak silný vliv náboženství na společnost má, nicméně síla tohoto vlivu je závislá právě na počtu a síle náboženských komunit v dané zemi. Určování velikosti náboženských komunit je většinou založeno na informacích ze státních sčítání obyvatel. Zde se ovšem objevuje problém, že ne vždy a všude je tento údaj ve statistických šetřeních povinný, či povolený se na něj dotazovat. I přes tyto okolnosti většinou najdeme v každém demokraticky fungujícím státě výzkumy, které i přes všechny překážky mají za cíl zjistit počty věřících v zemi.

V populačních výzkumných šetřeních lze údaje o náboženské příslušnosti obyvatel sledovat i při studiu plurality náboženských tradic, sociální práce a charitativní činnosti, neboť náboženské komunity jsou podle některých výzkumů daleko více zaangažovány v této oblasti.³⁶ To je dáno náboženskými tradicemi, kdy dobročinnost hraje zpravidla velmi silnou roli ve všech velkých náboženských vírách světa.³⁷

Z tohoto stručného přehledu o sociodemografických údajích, jejich využití a významu je zjevné, že pokud chceme pochopit, jak funguje společnost v dané zemi, tak je nutné znát co nejvíce informací o dané populaci, kdy základní sociodemografické údaje populace jako věkové složení, náboženská struktura, ekonomické ukazatele a další jsou nezbytným základem každé sociální analýzy. Pokud známe strukturu po-

³⁴ Ken MEDHURST, „The European Union – a Reflection: The Theological Challenge,“ *Political Theology* 6, č. 3 (2005): 303–323. Saul NEWMAN, *Political Theology: A Critical Introduction*, Cambridge: Polity, 2018, s. 720.

³⁵ Samuel P. HUNTINGTON, *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*, New York: Simon & Schuster, 2011.

³⁶ Thad AUSTIN – LAKE INSTITUTE ON FAITH & GIVING A INDIANA UNIVERSITY LILLY FAMILY SCHOOL OF PHILANTHROPY, *Giving USA Special Report: Giving to Religion*, Chicago, 2017, s. 41–43.

³⁷ Hans WALDENFELS, *Kontextová fundamentální teologie*, Praha: Vyšehrad, 2000, s. 468–494.

pulace, tak je pak možné přikročit k úvahám o vztazích a jevech, které se v populaci objevují.

3. METODY ODHADU POČTU VĚŘÍCÍCH V USA

Výzkumy, které poskytují data o populaci věřících v USA jsou často příčinou mnoha zavádějících zpráv, které mohou vést k nepřesným závěrům a predikcím. Tento jev není dán nespolehlivostí organizací, jež tyto data sbírají, analyzují a vydávají. Jde spíše o zavádějící interpretace různých médií, kdy vydávané články jen málokdy upřesňují kritéria provedeného výzkumu, jako velikost výzkumného souboru, kritéria výběru respondentů (reprezentativnost vzorku), či metody sběru dat a jejich následného zpracování. Následující podkapitoly popisují a hodnotí tři metody odhadu počtu věřících, kdy pozornost je upřena zejména na jejich dostupnost, klady a případné nedostatky.

3.1 Základní data pro odhady – US census bureau (USCB)

Ve Spojených státech amerických provádí dekadická sčítání obyvatel státní instituce s názvem United States Census Bureau (dále jen USCB). Tato instituce provádí pravidelné sčítání americké populace každých deset let. Data USCB užitá v tomto článku vychází z datasetu s označením ACSDT5YSPT2015, který byl jako součást amerického komunitního šetření vydán v roce 2015. Soubor obsahuje data o celkové populaci USA s informacemi o původu obyvatel, jež částečně vycházejí z dat amerického censu z roku 2010.³⁸ V rámci censů lze dohledat informace o počtu obyvatel, jejich místě pobytu, rase, pohlaví, věku, původu a ekonomických ukazatelích. Tento základní soubor informací je obohacen dalšími 16 výzkumnými šetřeními, které nám rozšiřují informace o amerických domácnostech, ekonomických ukazatelích, místních vládách a správních orgánech, infrastruktuře a dalších ukazatelích. Veške-

³⁸ UNITED STATES CENSUS BUREAU, „ACS 5-Year Estimates Selected Population Detailed Tables,“ <https://data.census.gov/cedsci/table?q=arab&t=-A0%20-%20All%20available%20ancestries%3A001%20-%20Total%20population&g=0100000US&tid=ACSDT5YSPT2015.B01003&moe=false&tp=true> [zveřejněno 2015, cit. 15. 6. 2022].

ry výčet je široký a databáze o populaci je objemná, nicméně informace o náboženském prostředí v USA se nám v žádné z částí nenabízí. To je dáno především skutečností, že USCB je státní organizace a jako taková nesbírá specifické informace o náboženství v rámci americké populace. To, kvůli již zmíněné interpretaci 1. dodatku Listiny práv americké ústavy.

Přestože ve státních databázích USA nejsou údaje o náboženské příslušnosti obyvatel dohledatelné, tak v rámci efektivní vládní administrativy, bezpečnosti a rozvoje se jedná o velmi podstatný sociodemografický údaj. Proto se v této oblasti vyskytuje několik civilních organizací, které mapují náboženské prostředí v zemi. Tento úkol není snadný, neboť jako nestátní organizace nemají přístup k vládním pravomocem a financování ze státního rozpočtu. To vede k tomu, že tyto organizace nemohou získávat informace od svých respondentů jinak než na bázi dobrovolnosti, a i velikost výzkumů je limitována jejich rozpočtem. Následkem je užívání různých zjednodušených metod na zpravidla omezeném populačním vzorku. Z tohoto důvodu je nutné k těmto datům přistupovat kriticky a zároveň příliš nezobecňovat výsledné výstupy. Jednotlivé přístupy se navíc liší v metodických postupech, což lze vidět i na výsledných hodnotách. Proto považuji za vhodné dále uvést a zhodnotit nejdostupnější metody sběru dat a tvorby odhadů počtu věřících v americké populaci.

3.2 Metoda odhadu počtu věřících na základě telefonického sběru dat (Pew Research Center)

Metoda telefonického sběru dat je poměrně přístupnou metodou pro získávání primárních dat. Výhodou je především finanční nenáročnost a geografický dosah.³⁹ V rámci telefonických výzkumů je nutné stejně jako při přístupech jiných dodržovat etické aspekty výzkumu a zákony platné v dané zemi, kde k výzkumu dochází,⁴⁰ neboť pravidla týkající se restrikcí a možností těchto „vzdálených“ výzkumných šetření, kdy výzkumník a osoby ve výzkumném souboru nepřichází do osobního

³⁹ THE WORLD BANK, „Remote Surveys,“ https://dimewiki.worldbank.org/Remote_Surveys [cit. 18. 7. 2023].

⁴⁰ Christiane HECKEL – Kathrin WIESE „Sampling Frames for Telephone Surveys in Europe,“ in *Telephone Surveys in Europe: Research and Practice*, ed. Sabine Häder – Michael Häder – Mike Kühne, Berlín: Springer Berlin Heidelberg, 2012, s. 85–120.

kontaktu, jsou silně ovlivněny nejen zákony, ale i kulturními specifiky obyvatelstva.⁴¹ S ohledem na tento fakt se jedná o výzkumy, které jsou náročné na přípravu, kde organizace větších výzkumů může zabrat převážnou část celkové doby výzkumu.⁴² Nicméně pokud je telefonický výzkum připraven dobře, tak samotný sběr dat je rychlý a logisticky nenáročný, kdy každý člen výzkumného týmu může za den nasbírat data i od řádově desítek respondentů. To se samozřejmě odvíjí od délky a rozsahu otázek a samotných rozhovorů, nicméně velká výhoda metody je absence nákladů a času, které jsou spojeny s dopravou do míst sběru dat.⁴³

Pew Research Center (PRC)

Informace z oficiálního webu organizace Pew Research Center⁴⁴ popisují tým PRC jako skupinu demografů, ekonomů a dalších analytiků, kteří se snaží využít co největší škálu dostupných zdrojů dat pro populační analýzy. Zdroje využívaných dat pochází z publikací domácích i zahraničních vlád, s těmito vládami spolupracujících institucí, či od mezinárodních organizací jako například Světová banka, či OSN. Další zdroj dat je také zajištěn akademickými entitami jako například IPUMS, jež sídlí na Minnesotské univerzitě.

PRC provedlo dva velké telefonické výzkumy náboženského složení společnosti v celých Spojených státech amerických, jež vyústily ve dvě publikace s názvem „2007 U.S. Religious Landscape Study“ a „2014 U.S. Religious Landscape Study“.⁴⁵

Studie zabývající se věřící populací v USA za rok 2014 byla provedena po celých Spojených státech a to na 35 071 plnoletých občanech.

⁴¹ Andrew BEATTY, „Psychological anthropology: an awkward hybrid?“, in *The Routledge Companion to Contemporary Anthropology*, ed. Simon Coleman – Susan Hyatt – Ann Kingslover, Oxford: Oxford University Press, 2013, s. 382–399. Jozef VÝROST – Ivan SLAMĚNÍK (ed.), *Sociální psychologie*, Praha: Grada, 2008, s. 24–33.

⁴² James T. MASSEY, „An Overview of Telephone coverage“, in *Telephone Survey Methodology*, ed. Robert M. Goves – Paul B. Biemer – Lars E. Lyberg – James T. Massey – William Nichols II – Joseph Waksberg, Michigan: SAGE Publications, Inc., 1989, s. 3–9.

⁴³ Clyde TUCKER – James M. LEPKOWSKI, „Telephone Survey Methods: Adapting to change“, in *Advances in Telephone Survey Methodology*, ed. James M. Lepkowski – N. Clyde Tucker – J. Michael Brick – Edith D. de Leeuw – Lilli Japac – Paul J. Lavrakas – Michael W. Link – Roberta L. Sangster, Hoboken: John Wiley & Sons, 2008, s. 3–28.

⁴⁴ PEW RESEARCH CENTER, „Religious Landscape Study“, <https://www.pewresearch.org/religion/religious-landscape-study/> [cit. 3. 7. 2023].

⁴⁵ Tamtéž.

První zpráva z této studie byla vydána v květnu 2015 a zaměřovala se na měnící se strukturu věřící populace v USA a popisovala náboženské skupiny činné na daném území. V publikaci se nachází i charakteristika náboženství a praktik americké veřejnosti, sociálních a politických hodnot jednotlivých náboženských skupin v USA, jež jsou často zmiňovány při předvolebních průzkumech. Dále obsahuje přehled různých trendů, které popisují změny oproti studii z roku 2007 například v církevně zajišťované sňatečnosti apod.⁴⁶

I předešlý výzkum PRC z roku 2007 zahrnul cca 35 000 respondentů. S více než 35 000 rozhovory, jež byly v rámci obou studií provedeny v roce 2007 a 2014 byly dosaženy hodnoty chybovosti pouze na úrovni 1 %, což dává možnost zaznamenat a hodnotit i poměrně malé změny ve věřící populaci.⁴⁷ V současnosti jsou data z obou studií dostupná v jednom datovém souboru na portálu Pew Research Center.

Hlavní překážkou pro zobecnění výstupů datových souborů, jež byly zmíněny, je především volba metody výběru respondentů, neboť i přes výhody pravděpodobnostních metod výběru respondentů, tak informace o minoritních vírách v USA jsou v rámci těchto dat nespolehlivé vzhledem k malému počtu respondentů z těchto náboženství a tím velké chybě měření, která může vypovídat i o reprezentativnosti vzorku. Dalším problémem je již zmíněná citlivost tématu, kdy při sběru je nutné počítat s určitou přirozeně se vyskytující chybou, nicméně v současné době, kdy nařízení spojená s GDPR a samotné bezpečí osobních dat je mnohdy zpochybňováno ze všech stran, tak může víc a víc lidí, i přes dobrovolný aspekt účasti, uvádět úmyslně nesprávné údaje. Třetí problém se váže na ten první, kdy velká diverzita americké populace znesnadňuje zevšeobecnování jakýchkoliv výstupů studií s menší velikostí výzkumného souboru. Přestože se jedná o náhodné generování telefonních čísel a tím náhodný výběr respondentů, tak v rámci populace, kde je velká diverzita může tato metoda nebýt zcela vypovídající.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ PEW RESEARCH CENTER, „Data Sources for Demographic Research,“ <https://www.pewresearch.org/our-methods/data-sources-for-demographic-research/> [cit. 3. 7. 2023].

3.3 Metody odhadu na základě „Komunitního“ sběru dat (US Religion Census)

Americký náboženský census byl původně prováděn vládou USA ve formě pěti speciálních reportů v letech 1890 až 1936. Od roku 1952 v těchto snahách o evidenci věřících pokračovala organizace s názvem „National Council of Churches“, která tento výzkum zopakovala i v letech 1971 a 1980 za podpory výzkumného centra Glenmary. Od roku 1990 provádí dekadické náboženské cesty Association of Statisticians of American Religious Bodies („ASARB“).⁴⁸ Postup, jež je uvedený na portálu organizace US Religion Census popisuje vydávané náboženské cesty jako kolaborativní práci náboženských komunit po celých Spojených státech. Výzkumný tým je tvořen členy organizace ASARB, kteří kontaktují formální denominace a náboženské skupiny u kterých zjišťují počty věřících v rámci kongregací, zaznamenanou návštěvnost bohoslužeb a členství v jednotlivých organizacích. Zároveň jsou zajištěna data i u specifických náboženských skupin a komunit bez formálních národních center prostřednictvím speciálních sběrů dat a výzkumných šetření. Každých deset let vydávaný census poskytuje informace o účastnících se náboženských komunitách a skupinách, metodologii a úskalích sběru tohoto typu dat.⁴⁹

Tento typ sběru dat o věřících vychází z informací poskytovaných samotnými náboženskými komunitami v USA. Výhodou těchto informací je především větší přesnost dat než u ostatních metod, nicméně lze předpokládat, že mnoho komunit nemá pevný registr, či databázi všech svých členů, a proto lze uvažovat, že odhady počtů věřících v komunitách jsou leckdy založeny na různých jiných přístupech jako třeba odhad na základě objemu milodarů, či příspěvků od členů dané komunity.

I přes název, který naznačuje, že se jedná o sčítání všech věřících v USA, tak samotným komunitním sběrem nelze, bez zahrnutí všech obyvatel USA do tohoto šetření, zjistit zcela přesná čísla. Další problém této metody spočívá zejména v absenci dat náboženských komunit, které nejsou registrované. To se může stávat v případech, kdy se jedná o nějakou minoritní náboženskou víru, či tradici, kde lze předpokládat,

⁴⁸ U.S. RELIGION CENSUS, „About The Census,“ <https://www.usreligioncensus.org/about-census> [cit. 17. 7. 2023].

⁴⁹ U.S. RELIGION CENSUS, „Methods,“ <https://www.usreligioncensus.org/methods> [cit. 17. 7. 2023].

že dané komunity se mohou snažit unikat dozoru státu a tím se stávají i z pohledu této metody sběru dat „neviditelné“ a to i přes veškeré snahy o specializované sběry dat zaměřené právě na tento typ komunit.

Vydávané soubory dat (US Religious Census 2010)

US Religion Census lze pokládat za jeden z nejdetailnějších zdrojů dat o věřících v USA, který mapuje náboženské komunity až na úrovni správních celků „county“. Studie z roku 2010 obsahuje statistiku 236 religiózních organizací a skupin poskytujících informace o počtu kongregací, spolků a denominací v jednotlivých státech a nižších územních celcích USA. Studie zahrnuje 19 religiózních skupin, které mají alespoň 1 milion členů (89,4 % všech zaznamenaných věřících v USA), 42 skupin s aspoň 100 000 členy (9,1 % věřících), dále 91 skupin, které zahrnují 1,2 % věřících a také 84 skupin zahrnující kongregace, které nemají uvedeny počty věřících.⁵⁰

Uvedená studie⁵¹ dále identifikuje na úrovni okresu skoro 320 000 kongregací a 150 milionů věřících ve 152 skupinách, také identifikuje 25 000 kongregací a dalších 84 skupin, kde data o počtech věřících byla nedostupná. S ohledem na to, že se jedná o odhad představitelů těchto komunit, tak nám nejsou známa zcela přesná čísla věřících v USA.

Národní výzkumy odhalují, že 82 % respondentů se identifikuje s nějakou náboženskou skupinou,⁵² nicméně US Religion Census 2010 se zaměřuje na počty věřících v jednotlivých kongregacích, ne na počty osob, které se identifikují jako věřící a při tom nejsou členy žádné kongregace. Sběr dat zajistilo The Church of the Nazarene Global Ministry Center ve městě Lenexa, v Kansasu. Odpovědná osoba za sběr a metodiku sběru byl Richard Houseal.⁵³

V rámci Publikace „2010 U.S. Religion Census“ bylo osloveno 296 náboženských skupin, ze kterých 236 se zúčastnilo, 7 přijalo účast, ale nakonec se neúčastnilo, 4 odmítly a 49 organizací neodpovědělo na první ani další výzvy k účasti. V rámci výzkumu se porovnávaly počty věřících

⁵⁰ Clifford GRAMMICH – et al., *2010 U.S. Religion Census Religious Congregations and Membership Study*, Lenexa: Association of Statisticians of American Religious Bodies, 2012, s. ix–xix.

⁵¹ Tamtéž, s. ix–xix.

⁵² NATIONAL OPINION RESEARCH CENTER, *General Social Survey 2010*, Michigan: Inter-university Consortium for Political and Social Research, 2016.

⁵³ GRAMMICH – et al., *2010 U.S. Religion Census Religious Congregations and Membership Study*, s. ix–xix.

s počty obyvatel z národního Censu 2010. Případné chybějící údaje byly doplňovány za pomoci zástupců z jednotlivých náboženských organizací. V poslední fázi došlo k syntéze dat z jednotlivých okresů a států pro vytvoření publikace a tematických map, jež jsou její součástí.⁵⁴

V roce 2020 se zúčastnilo v rámci USA 372 náboženských organizací, 356 739 kongregací a 161 371 931 věřících. Mezi 212 náboženskými organizacemi, které se účastnily ve výzkumech z roku 2010 i 2020 se počet kongregací zvýšil o 2,2 %, počet věřících o 6,5 %, zatímco americká populace vzrostla o 7,4 %. Zajímavý údaj z těchto studií je i fakt, že bylo zaznamenáno i skoro dvojnásobné zvětšení islámské komunity. To z 2,6 na 4,5 milionu věřících.⁵⁵

3.4 Odhad počtu věřících na základě původu občanů

Tato metoda je výsledkem úvah nad problematikou odhadu počtu věřících v USA. Postup, jak odhadnout počty věřících v USA byl konzultován s odborníkem na politickou geografii z Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, doktorem Fňukalem. Navržený přístup odráží dostupné informace o obyvatelstvu USA a náboženské struktuře ostatních zemí světa. Je nutné brát v úvahu, že odhady jsou pouze orientační, ale zejména u minoritně zastoupených náboženství v USA může tato metoda pomoci vytvořit přibližné vstupní hodnoty, neboť minoritní víry v USA nejsou podrobně zmapovány v žádné dosavadní publikaci.

Postup této metody je založen na dvou základních údajích. Prvním vstupním údajem je počet obyvatel s určitým původem (např.: Albánie). K tomuto údaji je pak nutné zjistit náboženské složení společnosti (ideálně v relativních číslech) v daném státě, ze kterého obyvatelé pochází. Závěrem se počet obyvatel s daným původem vydělí podíly náboženského složení. Následující tabulka ilustruje tento výpočet pro všechny obyvatele s uvedeným albánským původem v USA. Data o náboženském složení Albánie pochází ze CIA World Factbook:⁵⁶

⁵⁴ Tamtéž, s. ix–xix.

⁵⁵ U.S. RELIGION CENSUS, „Press Release 2020,“ <https://www.usreligioncensus.org/node/1641> [zveřejněno 2020, cit. 17. 7. 2023].

⁵⁶ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, „The World Factbook,“ <https://www.cia.gov/the-world-factbook/> [cit. 18. 7. 2023].

Tabulka 1: Výpočet albánských křesťanů a muslimů v USA

Původ	Počet obyvatel USA s uvedeným původem	Podíl muslimů v Albánii	Podíl křesťanů v Albánii	Počet albánských muslimů v USA	Počet albánských křesťanů v USA
Albánský	202 192	56,7%	16,8%	114643	33968

Poznámka: 5. a 6. sloupec – odhad počtu albánských křesťanů a muslimů pomocí metody odhadu na základě původu obyvatel

Jak bylo zmíněno, tak tento odhad nelze považovat za přesný s ohledem hned na několik důvodů. Za hlavní lze uvést předpoklad, že mnoho imigrantů může být z náboženské minority jejich původní země, kteří utekli před případným útlakem majoritní společnosti, nicméně tuto metodu lze využít v případě, že zkoumáme v USA náboženské komunity, které je problematické studovat jinými cestami. Mezi tyto komunity mohou patřit skoro všechny náboženství mimo majoritní křesťanství. Od islámu, přes buddhismus, hinduismus až k animalistickým vírám a dalším tradicím, které se v Africe a v Karibiku objevují, ale nemají zatím vytvořenou strukturu v americké společnosti, přes kterou by je šlo oslovit.

CIA World Factbook

Jedná se o každoroční publikaci vydávanou CIA, která má formu almanachu podávající základní informace o většině státech světa. Publikace poskytuje přehledy o demografii, ekonomice, vládě, komunikaci a armádě na 2–3 normostranách o 266 státech světa, které USA uznává jako státy, závislá území, či jinak důležité územní celky.⁵⁷ Jedná se o publikaci primárně určenou americké vládě a jejím činitelům, tudíž je tomuto účelu uzpůsoben i design, který odráží pohled vlády USA na současný stav zahraničních území, tudíž nelze považovat data za naprosto nezaujatá.

Metoda sběru dat CIA World Fact Book stojí na syntéze dat z různých státních agentur USA jako Bureau of the Census (Department of Commerce), či Bureau of Labor Statistics (Department of Labor).⁵⁸ Popis užitých metod zpracování dat a postup při jejich sběru není Ústřední zpravodajskou službou USA přesně popsán. Je pravděpodobné, že se

⁵⁷ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, „About The World Factbook,“ <https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/> [cit. 18. 7. 2023].

⁵⁸ CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, „Copyright and Contributors,“ <https://www.cia.gov/the-world-factbook/about/copyright-and-contributors/> [zveřejněno 2021, cit. 18. 7. 2023].

pro jednotlivé země metody určení náboženské struktury obyvatelstva liší. Pro naše účely jsou tyto rozdíly ale nepodstatné.

The Association of Religion Data Archives (ARDA)

Organizace ARDA⁵⁹ se charakterizuje jako společnost zaměřující se na demokratizaci přístupu k co nejkvalitnějším datům o náboženství. Původně byla založena jako Americký náboženský archiv dat („American Religion Data Archive“) v roce 1997 a do online podoby byl přenesen rok poté. Původní archiv byl zaměřen svým využitím na vědce zkoumající americká náboženství. Kolekce dat i cílová skupina jejich uživatelů byly od roku 1998 podstatně rozšířeny. V tuto chvíli obsahuje americké i mezinárodní kolekce poskytované předními světovými vědci a výzkumnými centry zabývajícími se touto problematikou. ARDA je podporována organizacemi jako: Lilly Endowment, John Templeton Foundation, Chapman University, Pennsylvania State University a Indiana University-Purdue University Indianapolis.

Podíly osob s příslušným původem byly vypočítány z dat souboru „Cross-National Socio-Economic and Religion Data, 2011“.⁶⁰ Užitá datová kolekce obsahuje data z 2010 United Nations Development Report (UNDP),⁶¹ The 2011 edition of Central Intelligence Agency's World Factbook⁶² a kódování výzkumníků z organizace ARDA (reportu 2008 US Department of State International Religious Freedom⁶³). Dokument tedy obsahuje syntézu dat ze tří zdrojů pokrývajících datové oblasti ekonomických, sociálních a demografických proměnných od 252 zemí a národů z celého světa. Nejedná se o studii, jejíž součástí by byl samotný sběr dat, ale o studii syntetizující několik datových kolekcí souborů.

⁵⁹ ASSOCIATION OF RELIGION DATA ARCHIVES, „About the ARDA,“ <https://www.thearda.com/about/about-the-arda> [cit. 18. 7. 2023].

⁶⁰ Jaime HARRIS – Robert R. MARTIN – Roger FINKE, „Cross-National Socio-Economic and Religion Data, 2011,“ <https://www.thearda.com/data-archive?fid=ECON11> [zveřejněno 2011, cit. 3. 6. 2023].

⁶¹ UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME, *Human Development Report 2010: The Real Wealth of Nations: Pathways to Human Development*, New York, 2010.

⁶² CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY, *The CIA World Factbook 2011*, New York: Skyhorse Publishing, 2010.

⁶³ Jaime HARRIS – Robert R. MARTIN – Roger FINKE, „International Religious Freedom Data, 2008,“ <https://www.thearda.com/data-archive?fid=IRF2008> [zveřejněno 10. 2. 2019, cit. 18. 6. 2023].

4. POROVNÁNÍ ODHADŮ POČTU VĚŘÍCÍCH U JEDNOTLIVÝCH METOD

Porovnání metod je založeno na zhodnocení jejich silných a slabých stránek. Hodnoty samotné nemá v tomto formátu smysl porovnávat vzhledem k problematice získání dat se stejným datem vydání. Přestože oba zdroje pro poslední zmíněnou metodu nabízejí aktualizované informace, tak pouze CIA World Fact Book nabízí možnost nahlédnout do almanachů staršího data vydání. Stejný problém lze nalézt u metody telefonického sběru dat, zde reprezentovanou Pew Research Center, která nabízí údaje z roku 2007 a 2014. Ne zcela odlišný případ představuje komunitní sběr od organizace ASARB, která vydává své publikace po deseti letech, v podobných obdobích jako národní censy USA. V tomto případě i základní datový soubor nabízí odhady počtu obyvatel dělených dle jejich původu z roku 2015. Tato rozmanitost dat, ale nebrání zhodnocení charakteristik metod, jež jsou pozorovatelné v tabulkách 2–5 níže.

Tabulky číslo 2 a 3 také ukazují rozdíly v odhadech natolik markantní, že lze předpokládat, že rok vydání není jediným faktorem, který by data ovlivňoval. U odhadů založených na výpočtu z informací o původu obyvatel jsou relativní hodnoty nejpestřejší, a to i mezi samotnými portály CIA a ARDA. Tato pestrost je založena především na velké diverzitě původu obyvatel USA, nicméně je nutné brát v potaz fakt, že lidé s určitými původy z blízkého východu mohli do USA odcházet kvůli útla-ku ze strany majoritních komunit kvůli odlišným kulturním hodnotám. Tato metoda nebere v potaz vedlejší okolnosti, neboť portály poskytují odhady náboženského složení v jednotlivých zemích, kdy situace těch, co emigrují ze své země původu se může značně lišit od kulturní normy daného státu, tudíž reprezentativnost vzorku není možné v tomto případě nijak zjistit.

Druhým překvapivým rozdílem oproti ostatním metodám je velký rozdíl mezi kumulativní relativní hodnotou pro náboženství vycházející z hodnot v jednotlivých státech a odhadem uvedených organizací o náboženském složení celých Spojených států amerických, kdy rozdíl činí až 30 %. V tomto rozdílu hraje velkou roli skutečnost, že v datasetu o původu obyvatel USA skoro polovina obyvatel buď vůbec neuvádí svůj původ, či spadá do „jiné skupiny“. Vzhledem k uvedenému považuji za vhodné tuto metodu používat pouze v případech, kdy jiná data nejsou dostupná, či nám jde pouze o předpoklad počtu věřících u „nemajorit-

ních“ náboženství a náboženských praktik, kdy nám nepomůžou data z ostatních zmíněných metod.

Telefonický výzkum je v tomto článku reprezentovaný pravděpodobně nejpoblárnějším portálem zabývající se oblastí statistiky náboženství v USA – Pew Research Center. Uvedená data vycházejí ze dvou telefonických výzkumů z let 2007 a 2014, kdy při každém bylo osloveno okolo 35 000 obyvatel USA. V tabulce 4 je uveden i počet respondentů v jednotlivých státech. Velikost těchto čísel je přirozeně závislá na velikosti populace těchto států. Čísla křesťanů a muslimů se již při letném pohledu jeví odlišně od předchozí metody. To je způsobeno především specifiky metodického přístupu, kde patří náhodnost výběru respondentů a také menší velikost výzkumného souboru, pokud vezmeme v potaz velkou náboženskou a kulturní diverzitu amerického obyvatelstva, která má za následek poměrně velkou chybu měření přiznanou u méně zastoupených náboženství jako je islám.⁶⁴ Tento aspekt má za následek hodně zaokrouhlené hodnoty méně zastoupených náboženství v celkovém náboženském složení USA, a tudíž není zcela vhodná při výzkumech minoritních náboženských skupin, pokud nejsme schopni zajistit reprezentativnost vzorku na takové úrovni, aby při užití této metody byly zahrnuty i respondenti z minoritních náboženství a tradic.

Tabulka 2: Odhady počtu muslimů a křesťanů v USA za užití metody výpočtu na základě dat o původu obyvatel a náboženském složení obyvatelstva v zemi jejich původu – data ze CIA Factbook

Muslimové a Křesťani v jednotlivých státech USA					
Název státu	Celková populace (ACSDT5YSPT2015 dataset)	CIA Factbook (dle původu) - 2022			
		Muslimové		Křesťani	
		%	Počet obyvatel	%	Počet obyvatel
Alabama	4 893 186	1,4%	67 326	32%	1 574 143
Alaska	736 990	2,2%	16 428	38%	279 300
Arizona	7 174 064	2,5%	176 754	36%	2 559 755
Arkansas	3 011 873	1,4%	42 189	31%	935 032
California	39 346 023	2,7%	1 050 608	26%	10 149 535
Colorado	5 684 926	2,8%	161 168	45%	2 548 737
Connecticut	3 570 549	3,4%	123 121	59%	2 119 668
Delaware	967 679	2,5%	24 229	46%	446 535
District of Columbia	701 974	3,1%	21 934	30%	208 007

⁶⁴ PEW RESEARCH CENTER, „Religious Landscape Study,“ <https://www.pewresearch.org/religion/religious-landscape-study/> [cit. 3. 7. 2023].

Florida	21 216 924	2,2%	477 381	39%	8 324 663
Georgia	10 516 579	1,8%	192 475	30%	3 113 699
Hawaii	1 420 074	1,0%	14 859	20%	280 710
Idaho	1 754 367	2,7%	47 499	48%	844 123
Illinois	12 716 164	2,9%	365 888	44%	5 548 657
Indiana	6 696 893	2,3%	151 062	42%	2 807 070
Iowa	3 150 011	3,0%	95 819	51%	1 590 906
Kansas	2 912 619	2,6%	74 358	43%	1 260 429
Kentucky	4 461 952	2,1%	92 114	40%	1 783 400
Louisiana	4 664 616	1,9%	88 941	32%	1 493 294
Maine	1 340 825	3,4%	45 824	62%	831 415
Maryland	6 037 624	3,2%	192 407	37%	2 238 824
Massachusetts	6 873 003	3,6%	245 930	61%	4 193 470
Michigan	9 973 907	4,2%	423 348	50%	5 008 099
Minnesota	5 600 166	4,7%	260 904	60%	3 347 497
Mississippi	2 981 835	1,2%	35 832	26%	767 657
Missouri	6 124 160	2,5%	153 775	44%	2 683 213
Montana	1 061 705	2,9%	30 387	57%	600 982
Nebraska	1 923 826	3,3%	63 014	50%	954 983
Nevada	3 030 281	2,3%	69 834	34%	1 017 757
New Hampshire	1 355 244	3,9%	52 215	70%	954 297
New Jersey	8 885 418	3,7%	330 605	48%	4 268 985
New Mexico	2 097 021	1,5%	31 091	24%	506 897
New York	19 514 849	3,3%	648 292	45%	8 813 988
North Carolina	10 386 227	2,0%	206 605	35%	3 646 094
North Dakota	760 394	3,9%	29 987	61%	461 180
Ohio	11 675 275	3,0%	353 985	50%	5 808 643
Oklahoma	3 949 342	1,7%	68 094	32%	1 275 151
Oregon	4 176 346	2,9%	122 061	47%	1 952 765
Pennsylvania	12 794 885	3,1%	399 925	57%	7 297 749
Rhode Island	1 057 798	3,6%	37 583	65%	686 929
South Carolina	5 091 517	1,7%	85 431	34%	1 752 990
South Dakota	879 336	3,4%	29 685	55%	484 596
Tennessee	6 772 268	2,0%	133 804	35%	2 373 944
Texas	28 635 442	1,9%	553 323	25%	7 039 394
Utah	3 151 239	3,1%	97 531	48%	1 506 497
Vermont	624 340	3,4%	21 314	64%	402 329
Virginia	8 509 358	3,2%	273 691	38%	3 223 062
Washington	7 512 465	3,2%	241 217	45%	3 408 563
West Virginia	1 807 426	2,1%	38 604	43%	779 026
Wisconsin	5 806 975	3,2%	185 185	60%	3 467 535
Wyoming	581 348	2,6%	14 877	50%	288 690
Puerto Rico	3 255 642	0,1%	2 808	1%	48 230
Kumulativní četnost odhadů jednotlivých států USA	326 569 308	2,7%	8 760 512	40%	129 910 864

Hodnoty v rámci USA (dle souhrnných odhadů uvedených na zdrojích dat)	326 569 308	0,9%	2939124	70,6%	230 557 931
--	-------------	------	---------	-------	-------------

Poznámka: % = procentuální vyjádření zastoupení náboženské komunity v populaci příslušného státu; Zdroj dat o původu a počtu obyvatel z portálu UCSB (dataset ACSDT5SYSP2015); zdroj dat o náboženském složení příslušných států z portálu CIA Factbook na odkaze: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/>

Tabulka 3: Odhady počtu muslimů a křesťanů v USA za užití metody výpočtu na základě dat o původu obyvatel a náboženském složení obyvatelstva v zemi jejich původu – data z portálu ARDA

Muslimové a Křesťani v jednotlivých státech USA					
Název státu	Celková populace (ACSDT5SYSP2015 dataset)	ARDA (by Origin) - 2020			
		Muslimové		Křesťani	
		%	Počet obyvatel	%	Počet obyvatel
Alabama	4 893 186	2,3%	112 793	38%	1 837 902
Alaska	736 990	3,5%	25 859	47%	343 981
Arizona	7 174 064	3,5%	250 666	43%	3 074 517
Arkansas	3 011 873	2,4%	71 246	37%	1 109 793
California	39 346 023	3,4%	1 341 983	31%	12 374 761
Colorado	5 684 926	4,3%	243 423	55%	3 103 412
Connecticut	3 570 549	4,5%	159 835	67%	2 404 525
Delaware	967 679	3,6%	35 133	53%	517 708
District of Columbia	701 974	4,3%	29 952	37%	261 230
Florida	21 216 924	3,2%	675 715	46%	9 765 964
Georgia	10 516 579	2,8%	294 392	35%	3 701 171
Hawaii	1 420 074	1,6%	22 567	24%	334 511
Idaho	1 754 367	4,2%	74 530	58%	1 009 373
Illinois	12 716 164	4,0%	503 819	52%	6 571 114
Indiana	6 696 893	3,6%	242 936	51%	3 396 331
Iowa	3 150 011	4,9%	152 796	62%	1 943 238
Kansas	2 912 619	4,1%	120 150	53%	1 548 553
Kentucky	4 461 952	3,2%	142 419	47%	2 108 384
Louisiana	4 664 616	3,3%	154 236	38%	1 761 254
Maine	1 340 825	5,0%	67 377	71%	953 289
Maryland	6 037 624	4,6%	280 084	45%	2 729 699
Massachusetts	6 873 003	4,7%	319 831	69%	4 744 127
Michigan	9 973 907	5,3%	531 961	60%	5 985 489
Minnesota	5 600 166	7,0%	394 450	72%	4 036 148
Mississippi	2 981 835	2,0%	58 979	30%	897 804
Missouri	6 124 160	3,9%	237 996	53%	3 231 502

Montana	1 061 705	4,7%	49 374	68%	726 017
Nebraska	1 923 826	5,0%	96 164	61%	1 171 088
Nevada	3 030 281	3,4%	102 159	40%	1 214 675
New Hampshire	1 355 244	5,4%	73 614	80%	1 081 481
New Jersey	8 885 418	4,5%	399 389	55%	4 896 703
New Mexico	2 097 021	2,2%	47 088	29%	618 558
New York	19 514 849	4,3%	830 949	53%	10 275 231
North Carolina	10 386 227	3,1%	320 281	42%	4 319 784
North Dakota	760 394	6,3%	47 950	75%	567 102
Ohio	11 675 275	4,5%	526 524	60%	6 959 670
Oklahoma	3 949 342	2,7%	107 042	39%	1 530 865
Oregon	4 176 346	4,5%	188 426	58%	2 407 922
Pennsylvania	12 794 885	4,5%	570 720	67%	8 556 132
Rhode Island	1 057 798	4,7%	49 387	72%	758 572
South Carolina	5 091 517	2,8%	142 356	41%	2 086 024
South Dakota	879 336	5,4%	47 777	68%	597 124
Tennessee	6 772 268	3,1%	208 349	42%	2 828 637
Texas	28 635 442	2,8%	802 662	30%	8 525 287
Utah	3 151 239	4,8%	152 038	59%	1 847 706
Vermont	624 340	4,9%	30 865	75%	465 826
Virginia	8 509 358	4,5%	384 970	45%	3 860 040
Washington	7 512 465	4,8%	360 928	56%	4 178 541
West Virginia	1 807 426	3,2%	58 416	51%	914 547
Wisconsin	5 806 975	5,2%	299 309	72%	4 206 847
Wyoming	581 348	4,2%	24 287	60%	348 536
Puerto Rico	3 255 642	0,1%	4 792	2%	54 537
Kumulativní četnost odhadů jednotlivých států USA	326 569 308	3,8%	12 466 147	47%	154 688 693
Hodnoty v rámci USA (dle souhrnných odhadů uvedených na zdrojích dat)	326 569 308	1,38%	4 506 656	74,16%	242 183 799

Poznámka: % = procentuální vyjádření zastoupení náboženské komunity v populaci příslušného státu; Zdroj dat o původu a počtu obyvatel z portálu UCSB (dataset ACS5 T5YSPT2015); zdroj dat o náboženském složení příslušných států z portálu ARDA na odkaze: <https://www.thearda.com/world-religion/national-profiles?u=23r>

Tabulka 4: Odhady počtu muslimů a křesťanů v USA za užití metody odhadu počtu věřících na základě telefonických výzkumných šetření – data z portálu PRC

Muslimové a Křesťani v jednotlivých státech USA						
Název státu	Celková populace (ACSDT5YSPT2015 dataset)	Pew Research Center - 2007 and 2014				uvedených respondentů průzkumů
		Muslimové		Křesťani		
		%	Počet obyvatel	%	Počet obyvatel	
Alabama	4 893 186	1%	48 932	86%	4 208 140	511
Alaska	736 990	1%	7 370	62%	456 934	310
Arizona	7 174 064	1%	71 741	67%	4 806 623	653
Arkansas	3 011 873	2%	60 237	79%	2 379 380	311
California	39 346 023	1%	393 460	63%	24 787 994	3697
Colorado	5 684 926	1%	56 849	64%	3 638 353	504
Connecticut	3 570 549	1%	35 705	70%	2 499 384	377
Delaware	967 679	1%	9 677	69%	667 699	301
District of Columbia	701 974	2%	14 039	65%	456 283	303
Florida	21 216 924	1%	212 169	70%	14 851 847	2020
Georgia	10 516 579	1%	105 166	79%	8 308 097	968
Hawaii	1 420 074	1%	14 201	63%	894 647	312
Idaho	1 754 367	1%	17 544	67%	1 175 426	320
Illinois	12 716 164	1%	127 162	71%	9 028 476	1326
Indiana	6 696 893	1%	66 969	72%	4 821 763	654
Iowa	3 150 011	1%	31 500	77%	2 425 508	330
Kansas	2 912 619	1%	29 126	76%	2 213 590	307
Kentucky	4 461 952	1%	44 620	76%	3 391 084	439
Louisiana	4 664 616	1%	46 646	84%	3 918 277	465
Maine	1 340 825	1%	13 408	60%	804 495	303
Maryland	6 037 624	1%	60 376	69%	4 165 961	644
Massachusetts	6 873 003	1%	68 730	58%	3 986 342	704
Michigan	9 973 907	1%	99 739	70%	6 981 735	982
Minnesota	5 600 166	1%	56 002	74%	4 144 123	563
Mississippi	2 981 835	1%	29 818	83%	2 474 923	309
Missouri	6 124 160	1%	61 242	77%	4 715 603	642
Montana	1 061 705	1%	10 617	65%	690 108	312
Nebraska	1 923 826	1%	19 238	75%	1 442 870	312
Nevada	3 030 281	1%	30 303	66%	1 999 985	314
New Hampshire	1 355 244	1%	13 552	59%	799 594	303
New Jersey	8 885 418	3%	266 563	67%	5 953 230	886
New Mexico	2 097 021	1%	20 970	75%	1 572 766	312
New York	19 514 849	2%	390 297	60%	11 708 909	1966
North Carolina	10 386 227	1%	103 862	77%	7 997 395	1022
North Dakota	760 394	1%	7 604	77%	585 503	338
Ohio	11 675 275	1%	116 753	73%	8 522 951	1132
Oklahoma	3 949 342	1%	39 493	79%	3 119 980	391
Oregon	4 176 346	1%	41 763	61%	2 547 571	419
Pennsylvania	12 794 885	1%	127 949	73%	9 340 266	1366
Rhode Island	1 057 798	1%	10 578	75%	793 349	305
South Carolina	5 091 517	1%	50 915	78%	3 971 383	495

South Dakota	879 336	1%	8 793	79%	694 675	305
Tennessee	6 772 268	1%	67 723	81%	5 485 537	661
Texas	28 635 442	1%	286 354	77%	22 049 290	2535
Utah	3 151 239	1%	31 512	73%	2 300 404	315
Vermont	624 340	1%	6 243	54%	337 144	306
Virginia	8 509 358	1%	85 094	73%	6 211 831	882
Washington	7 512 465	1%	75 125	61%	4 582 604	714
West Virginia	1 807 426	1%	18 074	78%	1 409 792	309
Wisconsin	5 806 975	1%	58 070	71%	4 122 952	600
Wyoming	581 348	1%	5 813	71%	412 757	316
Puerto Rico	3 255 642	Data u uvedené metody nejsou pro Puerto Rico k dispozici				
Kumulativní četnost odhadů jednotlivých států USA	326 569 308	1%	3 585 859	71%	232 376 474	35 071
Hodnoty v rámci USA (dle souhrnných odhadů uvedených na zdrojích dat)	326 569 308	0,90%	2 939 124	70,60%	230 557 931	

Poznámka: % = procentuální vyjádření zastoupení náboženské komunity v populaci příslušného státu; Zdroj dat o počtu obyvatel z portálu UCSB (dataset ACSDT5Y SPT2015); zdroj dat o náboženském složení daného státu z portálu Pew Research Center na odkaze: <https://www.pewresearch.org/religious-landscape-study/database/>

Tabulka 5: Odhady počtu muslimů a křesťanů v USA za užití metody odhadu počtu věřících na základě komunitního sběru dat – data z publikace Religious Census 2010

Muslimové a Křesťani v jednotlivých státech USA					
Název státu	Počet obyvatel USA v roce 2010 - dataset: ACSDT1Y2010	Religious census 2010			
		Muslimové		Křesťani	
		%	Počet obyvatel	%	Počet obyvatel
Alabama	4 785 298	0,2%	10 258	61,9%	2 961 268
Alaska	713 985	0,1%	924	31,7%	226 098
Arizona	6 413 737	0,1%	8 557	36,4%	2 332 941
Arkansas	2 921 606	0,1%	3 746	54,5%	1 592 519
California	37 349 363	0,7%	272 814	41,6%	15 552 738
Colorado	5 049 071	0,3%	16 738	35,7%	1 804 887
Connecticut	3 577 073	0,4%	13 418	48,7%	1 743 145
Delaware	899 769	0,8%	7 124	38,9%	350 164
District of Columbia	604 453	0,7%	4 032	48,6%	293 791
Florida	18 843 326	0,9%	164 846	36,1%	6 808 012
Georgia	9 712 587	0,5%	52 578	48,6%	4 718 974
Hawaii	1 363 621	0,0%	616	31,0%	422 336
Idaho	1 571 450	0,1%	1 732	49,9%	783 880
Illinois	12 843 166	2,8%	359 264	51,1%	6 559 227

Indiana	6 490 621	0,2%	14 573	43,3%	2 808 067
Iowa	3 049 883	0,2%	6 528	52,9%	1 613 407
Kansas	2 859 169	0,3%	7 744	49,0%	1 401 068
Kentucky	4 346 266	0,3%	11 123	50,7%	2 201 538
Louisiana	4 544 228	0,2%	9 806	59,5%	2 702 728
Maine	1 327 567	0,1%	1 332	26,4%	350 684
Maryland	5 785 982	0,6%	36 484	38,2%	2 211 181
Massachusetts	6 557 254	0,3%	21 768	54,0%	3 543 722
Michigan	9 877 574	1,2%	120 351	38,2%	3 777 161
Minnesota	5 310 584	0,3%	16 796	54,8%	2 907 803
Mississippi	2 970 036	0,2%	5 012	57,9%	1 718 369
Missouri	5 996 231	0,2%	11 708	47,3%	2 835 478
Montana	990 898	0,0%	333	37,2%	368 139
Nebraska	1 830 429	0,3%	6 156	53,9%	986 917
Nevada	2 704 642	0,1%	1 700	33,0%	893 213
New Hampshire	1 316 759	0,1%	1 616	34,0%	447 859
New Jersey	8 801 624	1,8%	160 666	49,7%	4 376 757
New Mexico	2 065 932	0,2%	4 116	48,3%	997 933
New York	19 392 283	2,0%	392 953	43,9%	8 507 049
North Carolina	9 561 558	0,3%	26 045	46,2%	4 417 353
North Dakota	674 499	0,1%	636	66,1%	445 621
Ohio	11 536 182	0,3%	33 408	42,3%	4 878 378
Oklahoma	3 761 702	0,2%	7 392	58,1%	2 184 254
Oregon	3 838 957	0,1%	3 988	28,8%	1 105 944
Pennsylvania	12 709 630	0,6%	80 487	51,5%	6 550 765
Rhode Island	1 052 886	0,1%	1 444	53,1%	558 822
South Carolina	4 636 312	0,1%	5 792	50,9%	2 360 588
South Dakota	816 463	0,2%	1 332	57,7%	471 364
Tennessee	6 356 897	0,2%	15 384	54,0%	3 430 520
Texas	25 257 114	1,7%	421 972	53,0%	13 387 287
Utah	2 776 469	0,2%	4 998	77,5%	2 151 000
Vermont	625 960	0,0%	300	32,3%	202 325
Virginia	8 024 617	2,7%	213 032	40,8%	3 270 889
Washington	6 744 496	0,3%	19 092	32,0%	2 155 623
West Virginia	1 853 973	0,1%	1 908	34,9%	646 250
Wisconsin	5 691 047	0,3%	14 744	52,3%	2 977 541
Wyoming	564 460	0,1%	716	38,8%	218 835
Puerto Rico	Data u uvedené metody nejsou pro Puerto Rico k dispozici				
Kumulativní četnost odhadů jednotlivých států USA	309 349 689	0,8%	2 600 082	46,0%	142 212 412
Hodnoty v rámci USA (dle souhrnných odhadů uvedených na zdrojích dat)	309 349 689	Souhrnná data v publikaci nejsou k dispozici			

Poznámka: % = procentuální vyjádření zastoupení náboženské komunity v populaci příslušného státu; Zdroj dat o počtu obyvatel z portálu UCSB (dataset ACSDT1Y2010);

zdroj dat o velikosti náboženských komunit v příslušných státech z publikace „Religion Census 2010“

V rámci telefonických šetření jsou přednostmi především rozsah informací, které lze z těchto výzkumů získat. Strukturované telefonické rozhovory nám dávají možnost nahlédnout do hlubších témat, kdy se v dostupných datech objevují informace nejen o základních sociodemografických údajích věřících obyvatel, ale dávají nám komplexní informace i o tom, jaké mají jednotlivé komunity preference, hodnoty a subjektivní postavení ve společnosti. V tomto případě samozřejmě záleží na rozsahu výzkumu a počtu otázek připravených pro rozhovory, nicméně pro sociální výzkumy, které nezůstávají pouze u povrchových informací se jeví tato metoda jako nejlepší v případě, že se nezaměřujeme na malé komunity, jako například islámské, buddhistické, hinduistické a další, které jsou v souboru zastoupeny poměrně v malém počtu a zaměřit se touto metodou na specifickou náboženskou skupinu bez dobrých vstupních informací je skoro nemožné. K efektivnímu využití této metody u minoritních skupin bychom museli využít nepravděpodobnosti metody výběru respondentů, kdy bychom museli aplikovat vhodný způsob, jak se v rámci tak velké populace dostat na tyto relativně malé komunity.

Třetí metodou je odhad počtu věřících v USA na základě „komunitního“ sběru dat od samotných registrovaných náboženských organizací v USA, kde hodnoty věřících, které byly uvedeny v publikaci byly vztaženy k počtům obyvatel v jednotlivých státech z roku 2010,⁶⁵ aby relativní hodnoty odpovídaly roku vydání publikace. Tyto sběry má na starosti organizace se zkratkou ASARB a zahrnuty jsou všechny aktivní náboženské komunity od kterých jsou získávána data o jejich náboženské příslušnosti, názvech komunit a počtech věřících. Tyto náboženské cesty jsou stejně jako celostátní sčítání obyvatel prováděny každých 10 let a poskytují nám zajímavý náhled na „skutečné“ náboženské složení americké společnosti. Velkou výhodou této metody je především poměrně reálný odhad počtů věřících v jednotlivých komunitách a tím v USA. Problém této metody na druhou stranu tkví v její závislosti na pravdivosti dat, které jednotlivé komunity poskytují a v tom, že v rámci publikace z roku 2010, jejíž výstupy jsou uvedeny v tabulce 5, se skoro

⁶⁵ U. S. CENSUS BUREAU (2010), „ACS 1-Year Estimates Detailed Tables,“ https://www2.census.gov/programs-surveys/acs/summary_file/2010/data/ [zveřejněno 2010, cit. 15. 11. 2023].

pětina oslovených komunit neúčastnila, či data neposkytla. Další nedostatek této metody se nachází v tom, že existuje pravděpodobně velký počet neregistrovaných komunit, které se do takového výzkumu technicky dostat ani nemohou. To se týká i osob, které nejsou registrovány v žádné náboženské organizaci, ale přesto se vnímají jako nábožensky věřící. Přes všechny zápory této metody se jedná pravděpodobně o nejpresnější metodu odhadu počtu věřících, kdy uvedená čísla v tabulce jsou ta, která byla uvedena zástupci jednotlivých oslovených náboženských komunit, tudíž pokud jsme schopni při užití této metody zajistit oslovení všech zkoumaných náboženských komunit a přesnost dat, které jsou nám poskytovány oslovenými odpovědnými osobami reprezentujícími tyto komunity, tak metoda může nabízet velmi přesný přístup k odhadu počtu věřících v USA.

Z praktického pohledu lze metodu komunitního sběru považovat za ideální v případě, že se zaměřujeme na menší komunity v rámci majoritního křesťanství, kdy se v dokumentu nachází charakteristiky jednotlivých konfesí, denominací a kongregací s počty zaznamenaných věřících. Problém s touto metodou opět nastává, pokud bychom se chtěli zaměřit na minoritní náboženské víry, které jsou v dokumentu děleny jen obecně, a i charakteristika a počty věřících v tomto případě působí spíše jako odhad než jako doložené číslo od samotných komunit.

ZÁVĚR

Jak je vidno z uvedeného přehledu metod k určování odhadů počtu věřících v populaci USA, tak je nutné k těmto datům přistupovat vždy kriticky. Lze říct, že pokud se náš výzkumný záměr orientuje na oblast náboženství v USA, tak je nejprve nutné si uvědomit omezení, jež vládou garantovaná náboženská svoboda skýtá. Hlavní důsledek omezení lze vnímat v tom, že nejsme schopni zjistit přesná čísla věřících v této zemi. Na uvedených příkladech, jimiž v tomto článku je křesťanství a islám je zjevné, že majoritní křesťanství podléhá jistým snahám o vytvoření přehledu o velikosti křesťanských komunit. To stejné se nedá říct o minoritně zastoupených náboženských vírách v USA jako islám, které se ve výzkumných šetřeních objevují spíše doplňkově, a i v populárním výzkumu od Pew Research Center z roku 2007 a 2014 jsou procentuální hodnoty odhadů často v jednotlivých státech zaokrouhlovány na jedno

procento, což je na druhou stranu pochopitelné vzhledem k odhadované místní velikosti této komunity a rozsahu samotného výzkumu.

Ať už jsou naše důvody pro zkoumání náboženského složení obyvatelstva USA jakékoliv, tak je vhodné brát v úvahu kulturní, etnickou a náboženskou diverzitu americké společnosti. Zde bych opět rád zdůraznil rozměr náboženský, kdy význam dat neleží pouze ve statistickém rozměru, nýbrž nám mohou data pomoci lépe pochopit pluralitu náboženských tradic, které se v USA vyskytují a tím mohou otevírat cestu pro rozvoj mezináboženských vztahů, které mohou být založeny nejen na společném dialogu, ale i společné národní kultuře, kdy „americká“ kultura je v současné době pojem sám o sobě a některé její aspekty jako silná charitativní angažovanost může ovlivňovat i rozvoj mezináboženských vztahů, kde oblast sociální práce a dobročinnosti stojí, jako jeden ze základních kamenů víry skoro ve všech velkých náboženstvích světa. V tomto rozměru věřím, že význam těchto dat je klíčový, kdy informace nejen o zastoupení náboženských komunit ve společnosti, ale i o samotné pluralitě zdejších tradic může vytvořit základy pro spolupráci v oblastech, které jsou podobné, jak v rámci náboženských tradic, tak těch národně kulturních.

V tomto článku jsem se snažil uvést tři nejpřístupnější metody k odhadu náboženského složení USA a jak bylo již zmíněno, tak každá má svá specifika a náš výzkumný, či jiný záměr musí tuto skutečnost reflektovat a doufám, že zmíněný přehled nabídl k tomuto tématu vhodný náhled.

Christianity and Islam in the USA and an Analysis of Methods for Estimation of the Numbers of Christians and Muslims in the Population

Keywords: USA; Religion; Sociodemography; Christianity; Islam

Abstract: Estimating the sizes of religious communities in the United States is a relatively infrequent subject of discussion. Nonetheless, understanding the religious landscape in the USA holds significant importance not only for analyzing religious trends and interfaith dynamics but also for various sectors such as services, government administration, and marketing. Due to the interpretation of the legal guarantee of religious freedom in the country, obtaining precise data about religious affiliations through government-led social surveys and research is challenging. This responsibility falls upon civic organizations, which have limited authority and resources. These organizations employ diverse approaches to estimate the number of believers, and these estimates may not always be completely accurate.

Given the scarcity of resources dedicated to this topic, it seems appropriate to evaluate the most currently accessible methods. This article evaluates three methods for estimating religious communities in the USA, focusing on comparing Christianity and Islam as representative examples.

Mgr. Petr Mocek
Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Univerzitní 22
779 00 Olomouc
petr.mocek01@upol.cz